

Håndbok

for

arrangører av

NM

I

SAUEKLIPPING OG ULLHÅNDTERING

Håndboka er laget av

Norske Saueklipperes Forening i samarbeid med Ull- og
klipperådet i Norsk Sau og Geit.

Håndboka er ment som en huskeliste under forarbeidene og
avviklinga av arrangementet. Den vil bli jevnlig oppdatert
etter nye vedtak i Ull- og klipperådet.

Denne utgaven er revidert av

Ull- og klipperådet siste
gang i september 2023

Arrangørhåndbok for NM i saueklipping og ullhåndtering

Revidert september 2023

ARRANGEMENTSKOMITE

Opprettes av personer fra involverte lag, foreninger, organisasjoner etc., så som:

- Slakteri/ arrangementssted
- Klippere
- Lokallag/fylkeslag av Norsk Sau og Geit
- Veterinær?
- NBU
- Evt. andre

Kommentar: Arrangementskomiteen bør bestå av folk som ”har tro” på det de skal gjøre, og som man er sikre på vil utføre de oppgavene de blir satt til.

Arrangørene har det fulle ansvar for arrangementet. Ull- og klipperådet oppnevner imidlertid en kontaktperson, som skal konsulteres.

En representant i fra Ull- og klipperådet skal delta på et innledende møte for det kommende arrangementet.

ØKONOMI

- Velg kasserer
- Sett opp budsjett for NM

Kommentar: Tidligere års arrangører kan være gode hjelpere i så måte.

Inntektsmuligheter avhenger av hvor godt alt annonseres og hvor stort arrangement man legger opp til. Vi nevner noen stikkord:

- Ved å legge mesterskapet til annet stort arrangement, eks markeder eller lignende, sikrer man gode rammer rundt og godt besøk.
- Billettinntekter, standleie, reklameplakater
- Sponsorere, som lokale slakterier og lignende
- Støtte kan søkes fra Norsk Sau og Geit, lokal- og fylkeslag av NSG, evt. andre
- Startkontigent
- Arrangementet bør ikke være for ekstragavant. Bør basere seg mest mulig på dugnadsarbeide.
- Avtal betalingsrutiner både inn og ut på forhånd
- Gode oppfølgingsrutiner i forhold til budsjett

NB: VIKTIG Å AVKLARE PÅ FORHÅND.

- Hvem skal disponere et evt. driftsoverskudd?
- Hvem skal betale et evt. underskudd?

Kommentar: Startkontingenten bør ikke bli **for** høy. Kontingenten kan også differensieres for klipperne i de laveste klassene. Startkontingenten bør stå i forhold til premieverdi/størrelse/omfang av premiering.

ANSVARsområder som fordeles**INFORMASJONSBROSJYRE/BREV:**

Tidlig på året sendes det ut en informasjonsbrosjyre ut. Annonser settes også inn i «Sau og Geit», Bondebladet etc. Brosjyre bør minimum inneholde en grovskisse av hvor og når NM i saueklipping skal foregå: - Informasjon om sted og arrangører

- Kart, reisemuligheter
- Innlosjeringsmuligheter
- Hvor finner en arrangørene? Kontaktperson, telefon
- Påmeldingsmulighet allerede her?

ENDELIG INVITASJON

Tre måneder før NM bør endelig invitasjon til klippere og dommere, med mest mulig nøyaktige opplysninger sendes ut. Dommerne bør da være utpekt av Ull- og klipperådet i Norsk sau og Geit.

Invitasjonen bør inneholde:

- Nøyaktig tidsplan for arrangementet og det som skjer i tilknytning til det.
- Opplysninger om klassene det skal konkurreres i
- Heatene
- Hvor mange klippeplasser
- Hva slags sauetyper, voksne og/eller lam

Påmeldingsskjema bør ha rubrikker for følgende opplysninger:

- Navn, adresse
- Konkurransklasse
- **Venstre- /høyrehendt**
- **Slange eller fast stag**
- **Opplysninger om seg selv til bruk for konferansier**
- **Bestilling av overnatting, eventuelt fortegnelse over overnattingssteder**

MEDIAOMTALE

Begynn tidlig med omtalen av arrangementet i alle de media dere kan få en eller annen slags tilgang til. All omtale er god omtale.

- Utnevne egen pressekontakt
- Annonser, bestem hvor og når de skal kjøres
- Aviser, fagblader
- Lokalradio og TV
- Inviter presse, bruk facebook, spør etter gratis annonsering

SKAL SPESEIELLE PERSONER INVITERES?

Disse kan eksempelvis være:

- Sponsor-representanter
- NSG, Fagtjenesten, andre fagfolk/myndigheter
- Andre (Spesielle personer i lokalmiljøet)

Kommentar: Det er viktig å invitere og sørge for at de som kommer har det godt mens de er der.

Disse bør inviteres til selve NM- arrangementet. Det får de mer ut av og det koster da heller ikke så mye. Hvem som skal betale for dem, bør avtales på forhånd. Det er jo langt fra sikkert at en liten lokal arrangør har mulighet til å gjøre det. Sponsor betaler for reklame rundt NM- arrangementet, ikke for middag og drikke på kvelden.

OPPFØLGING AV INNBYDELSER OG PÅMELDINGER

- Registrering og oppfølging av deltakere
- Spesielle ønsker
- Det bør sendes et infobrev til deltakere og dommere med deltakerliste og regelverk i god tid før konkurransen.

Innbydelse /påmeldingsinformasjon bør sendes til alle relaterte instanser som har med ull og klipping. For eksempel til alle slakteri og ullstasjoner rundt om i landet.

Kommentar: Det er naturlig at den samme som sender ut påmelding etc., er den som følger opp klipperne.

MØTEVIRKSOMHET OG MØTEROM

Under NM vil det foregå en god del møtevirksomhet. Derfor er det en fordel om konkurranse-plassen ligger i rimelig nærhet til egnede lokaler. Vær forberedt på å skaffe møterom for følgende møter:

- Årsmøte NSF (cirka 30 personer)
- Dommerbriefing klipping (cirka 15 pers.)
- Ull- og klipperådet (3 pers. +)
- Dommerbriefing ullhåndtering (4-5 pers.)
- Arrangører (Egne info-møter etter behov, eventuelle sammenkomster)

VETERINÆRE FORHOLD

- Klipperne er gjennom sine regelverk pålagt å opptre i tråd med gjeldende dyrevernregler.
- Arrangementskomiteen er pålagt å holde nær kontakt opp mot lokale veterinære myndigheter. Vi vil på ingen måte være med å spre smitte i de områdene NM arrangeres.
- Det skal være godkjente desinfiseringsmidler med bruksanvisning på plass i nærheten av klippeplassen for at alle skal få mulighet for å desinfisere klippeutstyret før hjemreise.

DOMMERE

- Utpekes og/eller godkjennes av Ull- og klipperådet. Reise og opphold betales i utgangspunktet av arrangør.
- 1 hoveddommer
- 1 scenedommer for hver klippeplass (normalt 3-4)
- 1 ekstra scenedommer for å skape rullering
- 2 bakdommere
- 1 reservedommer
- 4-5 ullhåndteringsdommere (2 bakdommere og 3 scenedommere)

Kommentar: Det er Ull- og klipperådet, som har ansvar for å peke ut dommere til mesterskapene. De har også ansvaret for utdanning av dommerne. Det er de siste år gjennomført et dommerkurs på konkurransestedet dagen før konkurransene. Dermed betales dommernes reiser på den måten. Utgifter ut over den ene dagen, betaler arrangørene vanligvis selv. Arrangørene har de siste år fått kr 75.000,- fra Norsk Sau og Geit. Til gjengjeld betaler de reise, opphold og en godtgjørelse på kr 1000,- til hver dommer etter reiseregning.

Anbefaling: Bruk max to nye dommere under konkurransen. Dette for å opprettholde/sikre en viss kvalitet over bedømminga.

Dommerkurs: Det skal arrangeres dommerkurs på fredag. Deltakere forplikter seg til å stille som dommere videre framover. Visst innleid kompetanse skal denne lede dommerkurset.

DET KONKURRERES I FØLGENDE KLASSER

- Junior: Klipper opptil 50 dyr per dag (8 timer)
- Mellomklasse: 51 – 100 dyr per dag
- Senior: 101 – 200 dyr per dag
- Åpen klasse nasjonal: Over 200 dyr per dag
- Åpen internasjonal klasse: Over 200 dyr per dag
- Norgesmesteren kåres i åpen klasse nasjonal

Kommentar: Det står arrangørene fritt å opprette flere klasser; for eksempel dameklasser, oldboys, sauebønder, internasjonal åpen klasse etc.

Om det gjøres, så vær spesielt oppmerksom på tidsaspektet. Mange av NM deltakerne kommer langveis fra, og vil dra fort. Da er det viktig at de på forhånd oppsatte tidene holdes. Dette skal også framgå klart av innbydelsen til NM.

DEFINISJONER

Ull- og klipperådet er det forum som fastsetter regelverket for konkurransene. Forumet består av én representant fra hhv. Norsk Sau og Geit og Fagtjenesten for ull. Komiteen er også bindeleddet for informasjonsutveksling partene i mellom.

Norsk Sau og Geit står bak opplæring innen saueklippinga i Norge. Utnevnelse og utdanninga av dommere til NM står Ull- og klipperådet for.

UNDER KONKURRANSEDAGEN

Oppmøteregistrering i et hjørne av lokalet helst en time før klassestart.

Fortløpende oppdatering av deltakerliste etter hvert som deltakerne er registrert ankomne. Der bør tas høyde for sent innkomne påmeldinger, dvs. mulighet for upåmeldte å bli med i konkurransen hvis det er dyr nok osv. Men det er ønskelig at alle er påmeldte senest 14 dager før NM.

Deltakerne bør hele tida påminnes hvilke heat som er det neste og at de skal være klar når deres heat skal begynne. Dette for å sikre flyt i dagen slik at tidsskjema lettere holdes.

SCENE/KLIPPEPLASS

Her er en liste over ting som bør huskes til klippeplassen:

- Hvem skal bygge klippeplassen og når?
- Avklar strømbehovet på forhånd! Viktig! Strøm til klippemaskiner og annet utstyr.
- Stoppeklokker
- Tidtakere: 1 tidtaker med stoppeklokke per klippeplass + 1 reserve med stoppeklokke
- Navneskilt til å henge over klippeplass

Antall sau klipt-skilt

- Nummerering av klippeplasser
- Klippemaskiner. Sponsorere kan gjerne stille med alle maskiner.
- Slipemaskin. Bør finnes i nærheten av konkurransested.
- Merkeutstyr, oljekanner
- Mannskapsbehov per klippeplass under konkurranse:
 - 1,5 for å lempe dyr ut og inn
 - 1 for å vise dyr til dommer
 - 2 for å ta unna ull (kvalifisert mannskap under hele konkurransen)

Konferansier for konkurransen

- Høytaleranlegg
- Reklameplakater sponsorere. Spesiell informasjon om sponsorere bør komme klipperne for øre før konkurranse. Det kan være restriksjoner på å bære tøy med reklame etc.
- Resultattavler/plakater
- Ullsamlere; 1-2 på hver klippeplass. Det må være kvalifiserte/proffe ullbehandlere som tar unna ulla under hele konkurransen.
- Ullsekker
- Mulighet for leie av skjerm og resultatservice. Resultattavler, plakater henges opp fortløpende, lett tilgjengelig.

Viktig at høyde og dybde av klippeplass ikke er for stor. Underlaget på klippeplassen må ikke være for ru, da ulla vil henge igjen. Samtidig som underlaget ikke må være for glatt, og skape fare for skliulykker. Nedenfor klippeplass bør underlaget være fast og ikke grus og lignende. Passelig avstand mellom scene og ned til publikum, slik at ullsorteringa skjer uhindra.

Utforming av klippeplass etter angitte mål. Se VM 2008.

Egne sorteringskurver for ullkonkurransen. Minimum 6 kurver per deltaker. Stort bord på baksiden av scena for bakdommerne sin ullbedømming. Ullsekker med vedstativ foretrekkes for å holde sekkene oppe. Eventuelt andre detaljer under ullkonkurransen, kontakt Siv Heia Uldal eller Ahenata Leira.

Trapp i hver ende av klippescena slik at dommerne kan rullere uten å gå i veien.

- Totalt mannskapsbehov
- Representanter for klipperne skal sjekke konkurransestedet før konkurransene starter

SEKRETARIAT

- 2 personer regner poeng
- 1 person til å bringe ull fra scena til bakom scena
- 1 person som bringer dommerskjemaene fra dommerne og skriver/slår fortløpende opp resultat på oppslagstavla
- Regnemaskin/PC. (Det finnes programvare for poengberegning)
- Dommerskjemaene skal være kopiert opp i tilstrekkelig antall
- Sceneskjema, bakdommerskjema og samleskjema
- Tusjer, skrivesaker, papir, skriveunderlag/tavle for dommerne.
- En oppasser av startrekkefølge/opproper/ ser til at klipperne er klare

DYREBEHOV TIL KONKURRANSENE

- Settes opp etter at påmeldingene er kommet inn
- Arrangøren bestemmer selv hvor mange dyr som skal være i de forskjellige klasser og heat
- Dyrene skal være kvalitetsmessig jevnest mulig
- Dyr til prøveklipp (Hvis mulig. Ikke påkrevet. Se regelverk)
- Dyr til innledende alle klasser
- Dyr til semifinale alle klasser
- Dyr til finale alle klasser
- Noen dyr i reserve
- Heatoppsett ullbehandling: 4 – 6 sau innledende, 6 – 8 sau i finalen - Behov for dyretransport

For-klipping:

Alle konkurransedyr til klippekonsurransen for-klippes etter nærmere bestemte regler, rundt hale og kjønnsorganer. Dette er gjort for at alle skal ha like forhold, og at det heller ikke skal oppstå skader underveis. Lokale klippere bør påta seg jobben. (se regelverk)

Konkurransedyr til ullhånderingskonkurransen skal ikke for-klippes!

Disse dyrene skal ha så lik ull som mulig.

FORSLAG TIL HEAT-OPPSETT

Åpen klasse:

Innledende heat	5 dyr
Semifinaleheat	8 dyr
Finaleheat	15 dyr (min)

Klasse for senior:

Innledende heat	3 dyr
Semifinaleheat	5 dyr
Finaleheat	8 dyr

Klassen for nybegynnere og mellomklasse:

Innledende heat	2 dyr
Semifinaleheat	3 dyr
Finaleheat	5 dyr

PREMIERING OG PREMIER

Kun vinneren av Åpen klasse nasjonal skal kalles Norgesmester.

Vinnerne i de øvrige klassene er klassevinnere.

Arrangørene bestemmer selv pris på premiene, men det bør være en sammenheng mellom størrelsen på startkontingenten og premiene.

Samtlige deltakere og dommere kan få en minnepremie.

Men istedenfor å dele ut lokale premier foretrekkes heller reduksjon av påmeldingsavgifta.

finalistene i for eksempel junior-, mellomklasse og senior kan premieres med en oppmerksomhet som for eksempel en kam. Eventuelt kan klippehåndstykket som normalt går til NM-vinneren i åpen klasse, gå til seniorvinneren. Begge disse forandringene for å gi de i de lavere klassene mer å kjempe for. Gi gulrotpåvirkning.

- Hovedpremier til plassene 1-4 i alle klasser.(Eller jfr. antall klippeplasser og deltakere i finalen.)
- Spesielle premier. Kanskje ønsker Fagtjenesten for ull, Animalia, NSG eller andre å sette opp en egen premie mot en spesiell kvalitet. Undersøk dette på forhånd.

KONKURRANSEDAGEN, FØR OG ETTER ARRANGEMENTET

- Hvem kontakter vi når noe uventet av forskjellig karakter skjer?
- Behov for buss
- Garderobemuligheter
- Åpningstale, velkommen til NM ved for eksempel ordføreren
- Lett måltid for deltakerne i pause i konkurransene
- Pauseunderholdning, visninger
- Blomsteroverrekkelser?
- Andre overrekkelser av hederstegn?

FESTMIDDAG (Frivillig deltakelse/påmelding)

- Bør arrangeres i gangavstand til konkurranseområdet
- Underholdning, musikk og mat innenfor rimelighetens grenser
- Foregår på kvelden konkurransedagen
- Påmeldinger
- Hvem kan delta, og hva koster det?
- Premier/hederstegn?
- Hvem betaler kalaset?

Kommentarer: Det finnes flere måter å få dekket utgiftene til festmiddagen på. Det kan legges opp til at deltakerne betaler det det koster i sin helhet. Det vanligste har likevel vært at det lokale slakteriet har betalt festmiddagen. Kombinasjon av de to kan også være en mulighet.

Festmiddagen er også en fin anledning til overrekkelse av hederstegn etc. Påmeldingsavgifta til festmiddagen bør være inkludert i deltageravgifta til

DOMMEROVERSIKT**Klippedommere**

Sven Reiersen	Evje	90605466	svenre@online.no
Jan Svindal	Hauge i Dalane	47674975	jan.svind@icloud.com
Anders Opsahl	Sør-Fron	90913922	a.opsahl@icloud.com
Godskalk Hamre	Ølen	53768047	(får info av Geir Tofte)
Geir Tofte	Ølen	91127152	ge-tofte@hotmail.com
Steinar Austdal	Bjerkreim	51450113	arne.austdal@online.no
Roar Kavli	Isfjorden	91133218	rkrokhaug@online.no
Stian Espeland	Sandnes	97958151	stian.espeland@nortura.no
Guttorm Gudmestad	Rennesøy	95073726	guttgud@online.no
Stein Pettersen	Bjerkreim	93843646	stein.pettersen@hesbynett.no
Tor Arne Olsen	Trøndelag	95947661	ran.tor@frisurf.no
Randi Lund	Trøndelag	95947661	ran.tor@frisurf.no
Helge Olaf Aas	Akershus	91819067	olaf-aa@online.no
Per Nyhus	Gudbrandsdalen	45606992	pavig@online.no
Torbjørn Huse			
Stein Terje Moen	Hol	97019024	stein-terje.moen@norilia.no
Terje Bakken	Dokka	95060928	terje.bakken@nortura.no
Marit Klevstuen	Oppdal	92493664	

Ulldommere

Borghild Øyna	Rogaland	95169408	
Marit Klevstuen	Oppdal		
Hilde Fosen			
Tor Arne Olsen	Trøndelag	95947661	ran.tor@frisurf.no
Randi Lund	Trøndelag	95947661	ran.tor@frisurf.no
Stein Terje Moen	Hol	97019024	stein-terje.moen@norilia.no

REGELVERK FOR- OG RUNDT KLIPPEMESTERSKAP.

Vedtatt av Sauklippekomiteen på telefonmøtet den 26.7.96, samt endringer av 6.6.1997. Samt endringer av september 1998 og i mai 2015.

1. HOVEDDOMMER

- a) - skal utpekes av Ull- og klipperådet..*
- b) - skal ha god klipperbakgrunn og dommererfaring.*
- c) - skal under konkurranser se til at øvrige dommere arbeider i henhold til gjeldende regelverk.*
- d) - skal se til at hverken scenedommere eller bakdommere samsnakkes.*
- e) - skal avgjøre klagesaker fra konkurransedeltakerne.*

2. DOMMERE

- a) - skal være godkjente av Ull- og klipperådet.*
- b) - skal, for å forbli på lista over godkjente dommere, ha dømt i konkurranse minst én gang i året. Hvis ikke, skal dommer godkjennes av Ull- og klipperådet.*
- c) - Klippere kan, med Ull- og klipperådets godkjenning, stille som dommere i konkurranse men ikke dømme i den klassen de selv klipper i.*
- d) - må møte til konkurranse senest 30 minutter før konkurransestart.*
- e) - skal ha satt seg godt inn i de til enhver tid gjeldende regler. Ull- og klipperådet skal ha disse tilgjengelige til enhver tid.*
- f) - skal under konkurransen rotere blant deltakerne for å sikre jevn dømming.*
- g) - skal ikke dømme under påvirkning av alkohol.*
- h) - klager på dommerne skal rettes skriftlig til Ull- og klipperådet.*
- i) - dommer har rett til å bortvise, eller ved å stoppe maskinen, diskvalifisere klipper som:

 - I. Stiller synlig beruset til konkurransesstart.*
 - II. Viser annen utilbørlig oppførsel på scenen.*
 - III. Som ikke behersker klippeteknikken godt nok, og viser dette ved å gjøre stor skade på både ull og dyr.*
 - IV. Når dommer mener at behandlingen av dyret strider mot dyrevernsmessige kriterier.**
- j)- under ullkonkurransen: 2 ulldommere (bakdommere), 1 dommer per ullsorterer + en roterende.*

KLIPPERE

Deltakere skal ikke betale for mer enn en inngangsbillett for hele helga. En deltakerkontingent per utøver. Hvis åpen nasjonal deltager kvalifiserer seg godt nok for å være med i internasjonal semi/finale, så er det OK uten å måtte betale ekstra.
Godkjente ullsorterere skal sortere ulla under konkurransen. Disse skal få godtgjørelse i form av penger, matbong eller lignende.

- a) Dommerne har rett til å bortvise, eller diskvalifisere klipper som:

 - 1) Stiller synlig beruset til konkurransesstart.*
 - 2) Viser annen utilbørlig oppførsel på scenen.*
 - 3) Som ikke behersker klippeteknikken godt nok, og viser dette ved å gjøre stor skade på både ull og dyr.*
 - 4) Når dommer mener at behandlingen av dyret strider mot dyrevernsmessige kriterier.**

Hoveddommer skal påse at øvrige dommere arbeider etter regelverket.

- 5) Klippere kan stille med to fullt utstyrte klippehåndstykker på scenen til konkurranse. Tre ved mere enn to saueraser/ulltyper i konkurransen.*
- 6) Ansvar for at klippehåndstykker er i orden, og skader som oppstår ved at eget konkurransedyr stikker av, er klipperens eget, og gir ikke grunn for klagerett overfor hoveddommer.*
- 7) Feil med hovedmaskin, slange eller fast nedføring, samt skader eller tidheft som oppstår ved at medkonkurrents sau stikker av, gir grunn til klagerett og evt om klipping etter hoveddommers avgjørelse.*

b)

- 1) Klipper skal på forhånd ha adgang til å se over og evt. avvise konkurransedyr som er under normal standard. Klage skal rettes til hoveddommer, som tar endelig avgjørelse.*
- 2) Klipper skal uten assistanse:

 - a) - Starte og stoppe maskinen.*
 - b) - Hente sau i hentebinge, fra stående stilling. Hjelpemann skal kun holde sauen, som skal stå på fire ben, og ikke hjelpe til med å reise dyret. Slik hjelp kvalifiserer til to straffepoeng for klipperen.*
 - c) - Levere ut klipt dyr gjennom returdør.**
- 3) Ingen uautoriserte personer har adgang til hentebinge.*
- 4) Heat og standplass skal trekkes i god tid før start.*
- 5) For klipping av konkurransedyr skal begrense seg til:

 - a) Hele halen*
 - b) Så mye som en lukket hånd dekker rundt kjønn og haleparti.*
 - c) ikke mere enn en kambredde tommer over og under spener.**
- 6) For sene påmeldinger til konkurransene, skal belastes med 50% tillegg i startkontingent.*
- 7) Det bør være tilgang på prøvedyr før konkurransene starter. Prøveklipping skal imidlertid ikke foregå på konkurranseplassen i forbindelse med konkurransene*
- 8) Klipperne skal ikke presentere de dyrene de selv har klipt for bakdommerne.*
- 9) Klipperne skal rette seg etter spesielle tiltak fra veterinærmyndighetene på konkurransestedet. Fravik kan føre til diskvalifikasjoner.*
- 10) Klippere kan selv dømme i konkurranser, men ikke i den klassen de selv klipper.*
- 11) Klager skal rettes til hoveddommer, og senest 30 minutter etter avsluttet konkurranse.*
- 12) Hver klipper skal ha en egen tidtaker. Tiden tas fra "GÅ" til klipper selv, ved å rette en hånd i været, viser at han er ferdig. Tegn skal ikke gis før klippet sau er inne i returbinge. Arbeid etter "ferdig-tegn", skal gi straffepoeng.*
- 13) Rusmidler, av alle slag, tillates ikke i konkurransesammenheng.*

REGLENE FOR TILDELING AV STRAFFEPOENG.

*****'

DOMMERREGLER FOR KONKURRANSER I SAUEKLIPPING.

FØLGENDE PUNKTER SKAL BEDØMMES:

1) DOBBELTKLIPP:

- a) Det gis trekkpoeng dersom ulla blir klippet av to ganger på lengden. Det gis trekkpoeng for dobbeltklipp som er ca. 1 cm bredt og 20 cm langt, eller eks. 2 cm bredt og 10 cm langt, osv.

2) DYREBEHANDLING

- a) Dommer skal trekke for all unødig hard behandling/ straff av dyret under konkurransen. Det skal gis straffepoeng på en skala fra 1- 20.
b) Dyret skal stå på fire ben når klipperen henter det ut av bing. Dersom medhjelper hjelper til med å reise dyret, kan klipper trekkes inntil 2 poeng.

3) UTSEENDE OG KLIPPESKADER:

- Dyret skal være velfrisert og fri for klippeskader for å unngå trekkpoeng.
- a) For en "rygg" som er ca. 1 cm bred, 20 cm lang og høyere enn 1 cm, skal det trekkes 1 poeng.
b) For en ulldott på størrelse med en tommelfinger, trekkes 1 poeng.
c) For mindre klippeskader, f.eks. et hull på størrelse med en tåring, trekkes 1 poeng, 2 poeng for hull på størrelse med et kronestykke, 4 poeng for hull som en femmer, osv.
d) For rifter opp til 1 cm, trekkes 1 poeng, og ett poeng for hver 2 cm etter dette.
e) Alvorlige skader, slike som kutt av spener, halsener o.l., som fører til at dyrets verdi som livdyr er sterkt redusert eller ødelagt, fører automatisk til **diskvalifikasjon**. f) Andre alvorlige skader, f.eks. hull som må syes, skal det trekkes 20 poeng for.

NB: Dersom en deltaker får mer enn 20 straffepoeng på ett av punktene som bedømmes, skal det føre til diskvalifikasjon.

4) TID:

- a) Ett tidspoeng skal være 20 sekunder.
b) Tiden tas fra starteren sier "GÅ" til klipperen viser, **ved å rekke hånden i været**, -at øvelsen er fullført. "Ferdigtegn" skal ikke vises før klipt sau er tilbake i returbingen.
c) Arbeid etter at "ferdigtegn" er gitt, gir straffepoeng.

KOMMENTARER TIL REGLENE:

- 1) *Dobbeltklipp bedømmes av dommerne på scenen under klippinga.*
- 2) *Hver klipper har ett skjema per konkurranserunde, som følger personen/klippeplassen.*
- 3) *Scenedommerne ruller mellom klippeplassene under konkurransen.*
- 4) *Det skal være to bakdommere, som hver har ett skjema for hvert heat.*
- 5) *Siden det opereres med trekkpoeng, vil deltakeren som har lavest poengsum, være vinneren.*
- 6) *Skulle poenglikhet mellom to deltakere oppstå, som vil være avgjørende for avansement i konkurransen, skal situasjonen søkes løst på følgende måte:*
 - a. *Ta først bort tidspoengene*
 - b. *Viss de enda står likt, ta bort poengene for» utseende og -klippeskader», samt dyrebehandling*
 - c. *Viss to klippere står likt i finalen, sjølv etter å ha trukket for a)- og b), skal det kårtes to mestere*
- 7) *Trekkpoengsummene for alle dømmingskategorier, med unntak av TID, skal deles på antall dyr.*

Installering og bruk av

Programmet for registrering av resultat i konkurranseklypping av sau

- 1) Kopier programmet over til harddisken. Legg det i ein passende katalog.
- 2) Start Microsoft Excel. Gå på **Åpne** og hent inn programmet / skjemaet frå den katalogen det blei lagt.
- 3) Viktig! Gå på **Fil – Lagre som.....** – og gi programmet eit nytt namn, helst eit som er naturleg i forhold til konkurransen (eks: *Seniorklassen, første heat*).
- 4) No skriv ein inn dei opplysningane ein har – klasse, heat, tal på sau, tal sekund per tidspoeng og kompensasjonspoenga for sorteringsmåten. Namna på deltakarane kan ein og fylle inn.
- 5) Etterkvart som resultatata kjem inn frå dommarane, legg enn dette inn i skjemaet. (Det går ikkje an å skrive i andre celler ein der ein høyrer til å skriva – dette er for å verna formlar som ligg i nokre av cellene.)
- 6) Når alle resultatata er lagt inn og ein ønskjer å få eit skjema som viser den beste øvst og så nedover, gjer ein følgjande:
 - a Gå på **Verktøy – Beskyttelse – Opphev arkbeskyttelse**
 - b Merk frå og med den cella som heiter **Navn (B6)** – til og med cella **Total (Q6)** – og nedover til ein har med alle deltakarane. (Det er altså bare kolonne 1 (Nr) som ikkje skal vera merka.)
 - c No går ein på **Data – Sorter...** – under **Sorter etter** finn du ei liste med alle cellenamna frå **Navn** til **Total** (nedst), her vel ein **Total**.
 - d Sidan vi ønskjer stigande sortering er det bare til å velja OK.
 - e No skal deltakarane vera ordna etter prestasjonen deira. No kan ein eventuelt sletta ubrukne radar nedst på skjemaet – og deretter skriva ut ei resultatliste.
- 7) No skulle det vera klart for å henta inn eit nytt skjema.....begynn frå punkt 2 igjen.

REGELVERK FOR ULLHÅNDBTERINGSKONKURRANSER

Forfattet av Tom Dodd januar 2001. Oversatt og redigert av Jorunn Vesterøy mai 2002.
Revidert av Siv Heia Uldal og Ahenata Leira og godkjent av Ull- og klipperådet september 2023.

INTRODUKSJON:

Ullhåndtering i Norge er basert på enkle prinsipper, hvilket gjør det mulig å arrangere konkurranser med «en ullbehandler per to klippere-format», som i Storbritannia. Etter som de fleste norske sauer blir klippet to ganger i året, vil det være mest hensiktsmessig å ha halvårsull (i praksis høstull) i konkurransesammenheng.

Ullsortering i Norge skiller ulla som følger:

- a. Fellull (75-80 % av total mengde ull per sau)
- b. Frasortert ull: Her blandes ull fra buk, lår og hale. (20-25 % av total mengde ull per sau)
- c. Urinbrent ull, svært skitten ull og misfarget ull (inkludert gul og soppgrønn ull)
- d. Pigmentert ull (i hvit ull)
- e. Avfall: Merkemaling, skittklumper, hardfiltet ull, ull med ekstrem mengde vegetabiler, hudbiter

SELVE KONKURRANSEN:

1. Hver ullhåndterer tar unna ull fra to klippere, der klipper nummer to ikke starter før nummer én har gjort ferdig mage, hale og lår på første sau.
 - a. Hvis det avholdes nybegynnerklasse, holder det med 2-3 sauer i den klassen
 - b. I NM-finalen skal hver deltaker håndtere ull fra minst 6-, helst 8 sauer. I innledende runder kan antallet være litt lavere (hvis lite sauer tilgjengelig), men det skal være minst 4 sauer per deltaker i hvert heat.
2. Assistanse fra klipper er ikke tillatt på annen måte enn å rive løs bukull. Eksempelvis har klipperen ikke lov å ta vekk lårulla.
3. Ulla skal sorteres i følgende separate korgar: (NB: Pkt c, d, og e brukes ved behov)
 - a. Alle feller i samme korg
 - b. Frasortert ull (H1) Utøveren skal her vise sin ferdighet i hva han/hun synes skal renskes vekk for å få en mest mulig homogen fell.
 - c. Urinbrent ull, svært skitten ull og misfarget ull (inkl. gul og soppgrønn ull)
 - d. Svarte/pigmenterte flekker
 - i. Hvite sauer skal brukes
 - ii. Klipper roper «svart ull» Det tillates generøst med hvit ull rundt flekk ved dømming
 - e. Kassert - som nevnt tidligere

BEDØMMING:

Straffepoeng i følgende tre kategorier blir lagt sammen. Minste sum vil avgjøre vinneren. Se vedlagt tabell.

1. Klippeplass, utøving, arbeid: Her brukes roterende dommere. Straffepoeng gis for dårlig/feil arbeidsteknikk.
2. Ull: Hver ullklasse blir gjennomgått for å se etter innslag av feil ull. Straffepoeng gis pr arealenhet (se vedlagt måleark).
3. Forbrukt tid: Tiden utøver trenger for å gjøre seg ferdig/rydde opp etter at siste sau er klippet. Tid tas fra klippemaskinen stoppes, til utøver ved å rekke hånden opp og signaliserer at vedkommende er ferdig.

STRAFFEPOENG

KK = kredittkort fyrstikkeskestørrelse, 5,4 x 8,5 cm = 1 poeng

1. Klippeplass:
 - a. Klippeplass ikke ren ved start og slutt (1 poeng per KK)
 - b. Rester av bukull (1 poeng per KK*)
 - c. Rester av lår/haleull (1 poeng per KK*)
 - d. Lårull ikke forsøkt fjernet før klipper trår opp (10 poeng)
 - e. Bukull ikke forsøkt fjernet før klipper trår opp (10 poeng)
 - f. Haug med ull på klippebrettet (5 poeng)
 - g. All ull innenfor tildelt område (5 poeng)
 - h. Utøver må ha et bein på gulvet hele tiden (5 poeng)
 - i. Hindring/berøring av klipper (5 poeng)
 - j. Assistanse fra klipper, for eksempel ved at klipper venter på ullhåndterer (5 poeng)
 - k. All ull i korgene ved slutt (5 poeng)
 - l. Arbeid etter at tidtaking er stoppet (diskvalifisering)

UTØVER MÅ SIGNALISERE SEG FERDIG MED HEVET ARM!

2. «Bakdømming» - etter at utøveren har sagt seg ferdig
 - a. Fellull blandet inn i den frasorterte ulla, eller sammenblanding av lår/buk/haleull (3 poeng per 10 x 15 cm - se måleark)
 - b. Frasortert ull blandet inn i fellulla (4 poeng per 10 x 15 cm - se måleark)
 - c. «Avfall» i fellulla eller i den frasorterte ulla (urinbrent, skitt hud, osv.) (5 poeng per KK*)
3. Tid: 1 poeng for hvert 5. sekund. 1 poeng per sekund etter at 30 sekunder har gått.

GENERELT

1. All deltakelse skjer på egen risiko
2. Rake/utstyr skal utøver bringe med seg
3. Utøver skal være passende bekledd. Åpne sko er ikke tillatt.
4. Hvis like poengsummer oppstår, vinner den med lavest ullpoeng.
5. Hoveddommer kan tildele ny omgang til utøver hvis denne uforskyldt ble forhindret.
6. Klager må framlegges innen 30 minutter etter endt konkurranse og rettes til hoveddommer.
7. Korgene til sortert ull skal være på plass og fremskaffes av arrangøren.

REGLER FOR SAUEKLIPPERNE SOM BISTÅR ULLHÅNDBEREGNERE

1. Klipper kan ha med to håndstykker til klippeplassen
2. Klipper nr. 2 skal ta ut sin første sau når klipper nr. 1 trår opp for å klippe opp halsen.

Deretter bør første klipper være ferdig med sin sau når klipper nr. 2 trår opp for å klippe opp halsen. Speaker vil assistere i denne koordineringen.